НАША ПОШТА
NAŠA POŠTA

САДРЖАЈ

Наши дани. — Уредба о организацији п. т. струке. Предлог Уредбе и питање особља. — Pošta (njene funkcije) u privredi i pravu. — Dohodarstveni prestopki po § 52 Zakona o pošti, telegrafu in telefonu. — Наше потребе: Здравље. Уговорне државне поште. Задругарство. Администрација. Међународни телеф. говори. — Казне. — Читуља. — Одговори. — Књиге и листови.

РЕЧИ Њ. В. КРАЉА

у Горњем Милановцу 7 маја 1933

Међу средствима, која служе народном јединству и општем културном подизању, школа долази на прво место.

BEOGRAD
KRUNSKA 29

Sveska 106 1 jun 1933 Osnovana 1912

НАША ПОШТА излази сваког месеца.

Претплата: 40 д за годину, 20 д за пола године. Шаље се Администрацији „Наше поште“ преко Пошт. штедионице на чековни рачун бр. 53.888.

Свеска 5 д.

Le Relais — Revue universelle des postes et télécomunications. — Paris XV, rue Lecourbe 324. Познат међу најбољим стручним п. т. часописима, постао је органом П. т. књижевног друштва, под заштитом г. Министра пошта, којему претседава г. Е. Кено, државни саветник, начелник општег одељења Мин. пошта Француске. Служи и органом за стварање Међународне академије пошта и телекомуникација за коју је дало пристанак и П. т. књижевно друштво у Паризу. Часопис је проширио своју садржину и на књижевне прилоге п. т. особља у редовима којег се истиче г-ђица Мартино (Suzanne Martinon), о којој је био објављен приказ на стр. 305 наше свеске за новембар 1931. Г-ђица Мартино, поштар-романсиерка је ових дана издала нову књигу „Le partage de l'homme“, којом је пожњела нов успех.

Претплата на Le Relais износи 35 фр. фр. годишње. Наше п. т, особље ће наћи у њему корисне поуке и потстрека за усавршавањем.

Молимо све пријатеље и наше претплатнике, да нам изволе одмах послати дужну претплату. Који нису у могућности да плате за целу годину, нека нам шаљу у ратама.

Исто тако нека се заузму за скупљање претплате и ширење овога часописа.

НАШИ ДАНИ

Проблеми који нам се данас намећу, веома су озбиљни. Али нису нерешиви.

Пол Бонкур, француски министар спољних послова.

Наша спољна ситуација је обезбеђена. Оно што знам то је, да ако би се догодили неки нереди, нарочито у средњој Европи, то би био почетак једне катастрофе. Дужност је свих одговорних људи да то кажу. Само политичком сарадњом може да се спасе свет. Свака друга линија држања води у пустоловине и у неред.

Богољуб Јевтић, министар спољних послова.

Ми живимо у једном великом времену које нам налаже велики и тежак рад, али ми смо уверени да ће садашња генерација бити дорасла задатку и да ће умети да савлада све тешкоће.

Д-р Бенеш, министар спољних послова Чехословачке.

У једној нормалној ситуацији последица садашњег стања била би рат. Али Европа је толико изнурена, владе су тако слабе и рат је постала ствар тако компликована, да ја не верујем у скору могућност једнога новог рата. Али оно што је извесно то је, да идемо у сусрет годинама тешке пометености и социјалних потреса. Ништа добро и општеевропско није могуће остварити у блиској будућности. Друштво народа ће живети у стању полупаралитичном.

У сваком случају треба се борити зато, да ово веома тешко време пребродимо без катастрофа и треба радити на припремању једне боље епохе, у којој ће бити могућа политичка еволуција, и кроз коју ће се велике силе једино моћи сложити и прихватити један програм, кога ће усвојити сви, и велики и мали народи.

Гуљелмо Фереро, историчар — филозоф.

Са вером у себе, штедњом на свима пољима, добром вољом и умереним животом како у приватном тако и у државном газдинству, а поред благодети које нам у изобиљу пружа наша велика и уједињена Југославија, ми ћемо успети да пребродимо кризу и да здрави и чили прихватимо привредни полет који ће неминовно доћи.

Јоко Ј. Радунић

Ускрс је васкресење живота, обнова и пролеће. За њега су везане наде и вера у сутрашњицу, освежену, нову. Бујност нових путева, радост живљења и стваралаштва иду заједно са Ускрсом.

Данас би се толико требало радовати и надати се у нешто боље него што је било до јуче.

Сваки дан доноси понеко изненађење. Погледи, установе, веровања, које су нам до јуче изгледале вечне и непромењиве, падају као да никог нема више ко би их узео у заштиту.

Огромна нагомилана богатства, поносна производња оруђа неисцрпних могућности препуштени су квару и рђају док с друге стране милиони људи трпе од највећих оскудица.

Добра треба расподелити и поделити тако да свак има доста, јер може да има доста, и више него што му треба. Отуда и идеје морају да се ставе на савршено нове основе.

Ствари, материја од којих човек живи, дају догађајима свој неминован правац, чије се решење може одуговлачити, али не може омести.

Овај Ускрс је у знаку те борбе. Нада у боље и човечније свакако ће превагнути над заосталим витезовима прошлости, који морају да иду у историју где им је место, да се о њима тамо говори добро или зло.

„Привредни преглед“

УРЕДБА О ОРГАНИЗАЦИЈИ П. Т. СТРУКЕ

„Наша пошта“ је добила овај напис после састанка и рада Конференције о којој је писано на стр. 195—9 свеске за јул 1932. Нисмо га објавили да нам се не пребаци да прејудицирамо, да допринисимо да критикована Уредба не буде примљена те да посредно помажемо чију тежњу да се до нормализације не дође. На жалост, време и чињенице су писцу дали право. Пројекат Уредбе није био примљен. Био је, веле, у опреку са другим законима и т. д. Због тога је донесен 1 став § 48 Фин. закона за 1933/4, о којему се говори у почетку новог написа о Уредби.

Ову свеску издајемо пре рока да би допринели изради Уредбе, јер од ње зависи будућност струке и особља.

I. ПРЕДЛОГ УРЕДБЕ

Организација п. т. с. струка код нас је не само у дефекту, него је изгубила и правну подлогу. Сувишно би било доказивати да „провизориум“ створени у п. т. струци, од 8 децембра 1930. претставља нелегално стање, како у погледу организације тако и у подели рада одељења и отсека. Ово се односи како на главну управу п. т. струке тако и делимично на дирекције и спољну службу. — У периоду

доношења новог законодавства, организација п. т. струке не само што није добила ново и боље законодавство него је, преласком у Министарство грађевина изгубила и оно што је добила одмах по уједињењу. Кад је, пак, влада г. Тардјеа у Француској била саставила Министарство пошта са другим ресором, п. т. струка је протествовала. Јавност се придружила. После месец дана, влада г. Ериоа васпоставила је самостално Министарство пошта.

И код нас је поведена слична акција. О њој се говори већ у свесци за јануар—мај 1930. Најзад, 8 децембра 1930, п. т. управа је прешла у ресор саобраћаја. О томе на стр. 21 свеске за јануар 1931. Али, п. т. струка није још добила многожељену уредбу о организацији. „Наша пошта“ је о томе писала и на стр. 221 свеске за септембар и стр. 332 свеске за децембар 1931.

Законом, којим се мења Закон о уређењу Врховне државне управе и Закон о устројству Мин. грађевина и његове спољне службе, од 8 децембра 1930 а у § 2, извршена је подела Мин. грађевина на пет одељења (опште, рачунско-економско, за путове, хидротехничко, архитектонско). Предвиђена су сва та одељења за струку која, откад су послови вренесени на Краљ. банске управе, не броји више од 300 чиновника.

Међутим, заборављена је и ненормирана истим Законом, као што је морало бити, п. т. струка, која је имала Министарство пошта са 5 одељења, која управља са особљем од 14.000 лица, не рачунајући ту повремено особље, и чије новчано пословање већ прелази 63 милиарде годишње.

Законописац кад је предвидео, у Закону од 8 децембра 1930. да одредбе Закона о устројству Мин. грађевина за п. т. струку не важе већ да се „бришу“, — морао је дати нове одредбе које замењују дотадашње одредбе у погледу п. т. централне управе и њене спољне службе. Законописац није то урадио, и устројство п. т. струке отада је остало без закона, односно ван закона. Стање које нема ни једна друга струка.

Фин. закон за 1932/33, који је ступио на снагу 1 априла 1932, тач. 7 члана 40, овлашћује Министра саобраћаја: „Да у сагласности са Министром финансија и по одобрењу Министарског савета пропише уредбе о организацији администрације и предузећа у ресору саобраћаја.“

Управа пошта је, у априлу 1932, поднела Министру саобраћаја један пројекат Уредбе о устројству п. т. струке, у којему није означено, на којим се законским прописима оснива ни по којим се законским прописима доноси.

Пројекат отступа од прописа Закона о устројству Врховне држ. управе као и од прописа Ч. з. Отступа, а да не означи по којем праву и по којем тумачењу? Требало би да Управа пошта поднесе exposé des motifs — образложење

свог пројекта, по кому би се виделе њене идеје водиље, основе рада и циљеви.

Позвани се налази пред питањем: да ли може усвојити Уредбу која отступа од двају, у даном случају основних закона? Да ли може отступити, користећи се цитираним овлашћењем Фин. закона. Овлашћењем које није ни по садржини ни по форми — као оно које је истим Фин. законом добио Министар финансија у погледу организације и права особља подручног му ресора (чл. 62, тачка 20, 21, 23). И баш та разлика у доношењу овлашћења Министру финансија и онога Министру саобраћаја, (тачка 7 чл. 40) отежава преблем за ресор саобраћаја. Министар финансија је тамо овлашћен да може донети детерминисане уредбе и прописе изузетно од у даном случају основног Ч. з.

Пројекат Управе пошта не води рачуна ни о клаузули овлашћења датог Министру саобраћаја, да може прописати Уредбу о организацији администрације и предузећа у ресору саобраћаја. „Уредба“ је у једнини, и према томе морала би бити једна уредба за читав ресор. Још једна незгода. Али не испитујемо овде опортунитет већ правну основу.

Мислимо да би требало да се састави комисија која ће питање свестрано проучити.

Народно претставништво је на окупу, па би се могла с успехом добити законска основа, или путем закона нормирати питање устројства п. т. струке и њене спољне службе. Интерес државне службе то би захтевао. У Народном претставништву нашло би се и разумевања и потпоре за тај посао.

Наше је мишљење о том устројству, почињући од назива „Управа пошта и телеграфа“ као и начину нормирања, сасвим различито од оног који се предлаже. Различито је и по томе, што пројекат не води рачуна о елементарним правним дистинкцијама: шта се нормира законом, шта уредбом шта правилником? Део о особљу и његовим правима такође није без приговора. Извесни редови особља нису довољно заштићени. Претставници удружења п. т. службеника нису ни били позвани да узму учешће у комисији за претрес пројекта Уредбе. О њиховом апелу било је речи на стр. 196 „Наше поште“ за јул 1932. — Нисмо мишљења да се то конфондира, јер то само собом кочи да п. т. струка добије своју правну основу и своју бољу и целисходнију организацију, а њено особље положај и права које заслужује. У томе је почетак препорода струке. Од тога зависе крупни и озбиљни задаци и интереси државне службе и фиска.

II. УРЕДБА И ПИТАЊА ОСОБЉА

Према одредби 1 става § 48 Фин. закона за 1933/34, који је ступио на снагу 1 априла 1933, Министар саобраћаја

овлашћен је да, „по сагласности Мин. савета и финансијских одбора Народног претставништва, пропише уредбе са законском снагом о организацији установа и привредних предузећа у ресору Мин. саобраћаја без обзира на постојеће законске прописе који се односе на њихову организацију.“

Тиме би била барем делимично остварена давнашња жеља целокупног особља п. т. струке о свом посебном закону, али зависи сада од управљача струке како ће се та жеља и спровести у дело.

Надамо се да је сама организација струке извршена већ од стране комисије образоване у ту сврху, која је издала и збаничан извештај о своме раду. Децентрализација се намеће самим системом државне управе. Њом ће се избацити стари систем, који је гломазан, скуп и спор. У п. т. струци брзина мора бити обезбеђена. Међутим она још није постигнута ни у Главној управи. Још није ишчезнуо стари дух бирократије.

Потребно да се том приликом регулишу и сва спорна персонална питања, а самом особљу одреди положај у чиновничкој хијерархији који по свом раду и важности тога рада потпуно заслужује. Нарочито је потребно да се том приликом изгладе све оштрине Ч. з. од 31 марта 1931, који за п. т. струку уопште није рађен, о чему је „Наша пошта“ довољно писала. Тамо налазимо начелне расправе главних питања која се односе на особље већ у свескама за октобар, новембар, децембар 1930. Важни су били и написи Неравноправност, у св. за фебруар и март 1931. Расправе *Наше поште* свакако су допринеле те су многа питања повољно решена. Али не још сва. Штавише, о многим стварима још и данас се воде спорови у Државном савету. А они спорови који су до сада решени, нису решени у интересу п. т. особља, и то кривицом оних који приликом израђивања тако важних прописа нису водили рачуна о посебностима струке као ни о ранијим прописима који су регулисали службене односе п. т. службеника.

Пре свега је потребно да се исправи неправда која је целокупном особљу нанета са превођењем по Ч. з. од 31 марта 1931, којим је заведен нов систем напредовања према дужини службе у појединим групама, без обзира на ранији систем напредовања према дужини службе уопште. Исто тако су у појединим струкама специјалним законом, који за п. т. струку никако није могао да се донесе, стварани нови положаји тако да је п. т. особље, и без обзира на чињеницу да није примало ни положајне додатке осталих струка, запостављено и у самом начину напредовања. Зато би било потребно да се новом уредбом предвиди изједначење напредовања целокупног особља према ранијем систему, т. ј. да се свима службеницима призна на дан превођења,

1 априла 1931, она положајна група коју би по ранијим прописима највише могли добити, без обзира на групу у којој су затечени.

Даље треба регулисати и омогућити прелаз из струке у струку, односно прелаз из нижег у виши службенички ред за све струке и за све службеничке редове, пошто је апсолутно неразумљиво: зашто то Ч. з. ограничава само на прелаз званичника у звања из 1 става § 45 Ч. з., док се у свима струкама и службеничким редовима још налазе службеници без прописане школске спреме. У п. т. струци је то нарочито неразумљиво у погледу прелаза служитеља у званичнике.

Регулисати треба и начин рачунања службе проведене у п. т. струци. Да се онемогуће сви даљи спорови, да ли се поједина врста службе рачуна или не рачуна у поједине рокове. Треба исту као урачуниву признати у све могуће рокове, са прекидом или без прекида. Јер службеници нису криви да су раније отпуштани и постављани по потреби службе, без икаквих права, као ни зато што су обављали службу која не може да се подведе ни под једну тачку од оних 14 из § 270 Ч. з. Даље, треба признати за напредовање и пензију службу уговорних поштара и отправника у случају постављења у редовну државну службу.

Уколико ће се Уредбом мењати и звања, потребно би било да се то питање регулише у споразуму са претставницима удружења п. т. службеника, т. ј. претставника оних који ће та звања и носити, а који нису били позвани да учествују у комисији.

За поједине службеничке редове и струке потребно је регулисати ово:

Чиновницима без факултетске спреме, затеченим на положајима, односно звањима из 3 става § 45 Ч. з. треба омогућити напредовање као и онима са прописаном школском спремом. Неправедно је да се свуда и сваком приликом предвиђају некакве изнимке. До данас није регулисано питање школске спреме факултета економско-финансијских наука као ни питање правника универзитета у Загребу без положеног III судског испита, док је ово питање регулисано и у Главној контроли.

Чиновници ратницима п. т. струке да се призна у време ефективне држ. службе време које су преко кадровског рока провели на војној дужности. То је право признато лекарима, тачком 4 § 80 Фин. закона за 1933/4.

За један део поштара-телеграфиста пређашње краљевине Црне Горе још нема законске норме у погледу признања њихове спреме. Међутим, они су и Ч. з. од 1914 имали обезбеђена права. „Наша пошта“ је о томе писала на стр. 119-120 свеске за новембар 1930. Зетска секција П. т. удружења, која постоји и о којој је писано на

стр. 54 свеске за фебруар 1932 и стр. 116 свеске за април 1932, могла је бар у томе узети иницијативу.

Чиновницима са звањима из 2 става § 45 Ч. з. да се омогући прелаз у звања из 3 става, барем у обиму Закона о државном саобраћајном особљу. Ако то не би било могуће, пошто се у том погледу увек праве запреке, онда звање управника пошта 1 реда да се предвиди и у IV положајној групи 1 и 2 степена и одговарајуће звање у Министарству и дирекцијама за административне и рачунске чиновнике односно техничаре. Остала звања до закључно V положајне групе.

На исти начин би требало регулисати и распоред звања из 1 става § 45 Ч. з. до закључно VII групе, а предвидети и звање старешине пошта IV реда у VI положајној групи.

У погледу женског особља такође је потребно нормализирање. На жалбе да се издејствује измена, односно допуна § 5 Закона о државном саобраћајном особљу у томе смислу, да се женски службеници могу примати у службу држ. саобраћајних установа у централи као инжењери, архитекти, телеграфискиње, телефонискиње и дактилографкиње ван централе и као благајнице билета, г. Министар саобраћаја донео је одлуку, на предлог комисије за тумачење постојећих закона и правила у ресору Мин. саобраћаја: „Целокупна железничка служба је егзекутивне природе те нема места измени параграфа 5 Закона о држ. саобраћајном особљу.“

У п. т. струци досад нема ограничења. Међутим, веле, да је у пројекту Уредбе о организацији ушла одредба да буде женских службеника само 25% а сада их има преко 65% (међу чиновницима).

За званичнике регулисати распоред звања и прелаз у звања из 1 става § 45 Ч. з., а за служитеље прелаз у званичнике.

Питање П. т. школе годинама чека решење. Надамо се да ће бити повољно решено. Струци треба нове снаге и полета.

S.

POŠTA (NJENE FUNKCIJE) U PRIVREDI I PRAVU

— 10 —

Prema odredbi § 1. Zakona o pošti, njegovi propisi uređuju poštanski, poštansko-putnički i t. t. žični i bežični saobraćaj.

Prema odredbi § 2 istog Zakona u Jugoslaviji smatraju se pošte, brzojavi i telefoni državnim ustanovama; u njima vrše

službu državni službenici, a u mjestima manjeg značaja ugovorni poštari, kojima to povjeri nadležno ministarstvo uz uvjete propisane pravilnikom o ugovornim državnim poštama. Odluka o otvaranju i ukidanju pošta, brzojava i telefona spada u nadležnost Ministarstva.

Pored Zakona o pošti, spadaju među vrela pošt. prava i pravilnici za pošt. službu, zakonski propisi o pošt. tarifi i sl.

U područje pošt. javnog prava ubraja se i poštansko kazneno pravo, koje obuhvaća pravne norme, koje uređuju kažnjavanje prestupaka pošt. pristojaba kod prevoza otpreme osoba i dobara. Te pravne norme sadržane su u poštanskom, dotično u krivičnom (kaznenom) zakonu.

No pored toga sadržane su mnoge odredbe, koje su u vezi s p. t. t. prometom, i u drugim zakonskim propisima, a tiču se različitih poštanskih djelatnosti. Od tih zakonskih propisa spomenuće se kasnije neki važni propisi radi ilustracije, jer pokazuju važnost pošte (njenih funkcija) i njenih refleksa na socijalan (pravni) život.

Ovamo spadaju i mnoge odredbe međunarodno-pravnog značaja, koje su u vezi sa Svjetskim pošt. savezom. Od osnovanja općega pošt. saveza (u Bernu 1874) održano je više važnih kongresa na kojima su usvojene konvencije, koje regulirajupitanja, koja su s time u vezi. Spominju se kongresi u: Bernu (ugovor od 9 X 1874 i od 27 I 1876), Parizu (ugovor od 1 i 4 VI 1878, te od 3 XI 1880), Lisabonu (ugovor od 15 VI 1897), Rimu (ugovor od 26 V 1906), Madridu (ugovor od 30 XI 1920), Stokholmu (ugovor od 28 VIII 1924) i Londonu (ugovor od, 28 VI 1929).

II. POŠTANSKO PRIVATNO PRAVO

Pod pošt. privatnim pravom razumijevaju se pravne norme koje reguliraju pravne odnose, koji nastaju između pošte i publike na osnovi ugovora o pošt. otpremi. Spomenuto je, da je u današnjoj državi pošta organizirana kao zavod javnog prava, koji služi općem dobru, i da joj je dan poseban položaj u državnom upravnom organizmu.

— Nastaviće se —

Prof. D-r EUGEN SLADOVIĆ

DOHODARSTVENI PRESTOPKI PO § 52 ZAKONA O POŠTI, TELEGRAFU IN TELEFONU

— 4 —

Kadar je pismeno sporočilo napisano na tiskovino samo in tvori del take pošiljke, se smatra, da je bilo poštno doho-

darstvo odškodovano le za najnižjo težno pristojbino za pisma in se obremeni pošiljka v tem primeru s to najnižjo pristojbino. Idealno in na vse strani pravično bi bilo, če bi se mogel kaznovati dotični, ki je dodal nedopustno pismeno sporočilo pošiljki, po kakovosti tega sporočila — torej z globo, ki naj bi bila sorazmerna vrednosti sporočila. Ker je po poštnih predpisih, notranja vrednost sporočila brez pomena in ker je torej táko notranje razlikovanje pri osebnih sporočilih odveč, je treba vzeti za kriterij zunanjost, ki bi jo imelo to sporočilo, če bi bilo predano v skladu s poštnimi predpisi. Smatrati ga je torej treba za posebno poštnini podvrženo pismo. Globa se izračuna kakor zgoraj.

Vprašanje, kako naj se izračuna globa n. p. pri računih, ki imajo obliko cele knjižice, kadar so vnešena vanje na raznih straneh sporočila in opazke, ki imajo značaj osebnega in dejanskega dopisovanja, je treba po mojem mnenju rešiti ravnotako. Pošiljka se namreč obremeni z najnižjo težno pristojbino, ki naj bo hkrati podlaga globi. K temu sem se odločil zaradi tega, ker imamo prvič opraviti pri vseh teh opazkah z deliktom, izvirajočim iz enega in istega psihičnega procesa delinkventa, ki je dobil viden izraz na eni in isti pošiljki; drugič iz razloga, ker bi kršilec gotovo lahko vse te opazke sporočil v enem samem pismu in je torej poštna uprava odškodovana v večini primerov le za pristojbino enega pisma.

3) Če je združenih v eni pošiljki več pisem in drugih priobčil, namenjenih različnim osebam (§ 52 tačka 3), se vzame za podlago globi vsako vloženo pismo odnosno sporočilo. Postepak je v ostalem kakor pod točko 2.

4a) Pri neresnični označbi pošiljk kot poštnine proste se vzamejo za osnovo pri izračunanju globe in pristojbine vse pristojbine (težne, vrednostne in posebne) s katerimi bi morala biti pošiljka frankirana, če bi bila predana kot podvršena poštnini.

b) pri neresnični označbi kot zavezane znižanim pristojbinam.

aa) v primerih, ko se s tem hoče izogniti stranka sploh poštnini (n. pr. označba: „Poštnina plačana v gotovini“) je postopek isti kot pod 4a).

bb) v drugih primerih pa se vzame za podlago težna pristojbina tiste vrste pošiljk, kateri le-ta dejansko pripada. Če je del pristojbine že plačan (kar bo skoro gotovo vedno), se to vpošteva pri podlagi za globo in pri novi pristojbini.

— Nastaviće se —

D-r VILKO VUJČIĆ
pristav

НАШЕ ПОТРЕБЕ

ЗДРАВЉЕ

Као што смо објавили у свесци за април, г. Министар саобраћаја дао је импулса да се обрати пажња на здравствено стање п. т. особља. У свесци за фебруар показано је како је то стање неповољно. Особље чека спасење. Оронула здравља, уз тешке прилике рада и живота, свакако, утичу и на трагична самоубиства која се појављује у редовима особља. Стање касе и службени послови у реду, а руковалац се поред њих убија.

Племенит, иако дирљив, је гест г. Ф. Доминиса, директора, и г. J. Мишића, управника, у Новом Саду, чијом иницијативом је покренута акција за подизање склоништа за лечење обољелих п. т. службеника.

Да би ова акција имала успеха, један ужи акциони одбор издао је проглас упућен становништву Дунавске бановине.

У том знаку је и установа „Телефонско сироче“ у Београду.

Продужујући нашу анкету доносимо и ретке који следе:

Лечење дневничара и хонорарних службеника. — Један сремски начелник сетио се дневничара те упутио питање:

Према § 56 Фин. закона за 1932/33, престала је обавеза осигурања по закону о осигурању радника свих дневничара који се налазе у служби државе, почев од 1 априла 1932 с тим да наиме месечног улога за потпорни фонд плаћају 5% од бруто месечне награде.

Обуставе плаћања за потпорни фонд почеле су од 1 априла о. г. и редовито се обуставља и од налазећих се дневничара при овом сремском начелству.

Како до данас потпорни фонд није још обнародован, а дневничари у случају болести немају више права лечења код лекара Окружног уреда за осигурање радника, то молим за објашњење, да ли је упитни фонд ступио на снагу, каква права и дужности по њему имају дневничари, односно на чији терет да се лече?

По овом питању Мин. финансија, актом бр. 44256 до 8 октобра 1932, дало је следеће надлежно објашњење:

Право на лечење дневничара, који према § 56 Фин. закона за 1932/33 подлеже плаћању 5% од бруто месечне награде за потпорни фонд, регулисано је Правилником о болничким таксама за лечење у државним и бановинским болницама и болничким амбулантама издатом у смислу овлашћења тач. 5 § 51 Фин. закона за 1932/33 и § 6 Закона о болницама од 27 јула 1932.

С обзиром на висину улога који износи свега 5% од бруто месечне награде дневничара, Уредбом о потпорном фонду биће регулисана само потпора у случају изнемоглости, старости и смрти, али не и потпора у случају болести. Ова Уредба о потпорном фонду у раду је и биће готова за најкраће време.

Клуб инжењера хемичара и технолога издао је у циљу пропаганде своје маркице. Таквим маркицама у п. т. струци добили би се нови извори за побољшање здравствених прилика особља.

UGOVORNE DRŽAVNE POŠTE

U organizacijama p. t. službenjka Jugoslavije sukobi i nesporazumi jednako se produžuju. Glasila pojedinih organizacija pokazuju da harmonija nije postignuta. A to služi na štetu struke i osoblja. Vreme, snaga i sredstva rasipaju se u međusobnim raspravama, mesto da se upotrebe za opštu korist.

I ovom prilikom, obnavljamo svoju vazdašnju reč, da je interes struke i osoblja da ovlada duh sloge te da na tome porade svi, manji i veći. To je u opštem interesu. a za to ima puta i načina.

Prilike ugovornih pošta i njinog osoblja isto tako nisu sređene. Njihova dva glasila, u Beogradu i Čitluku, to najbolje svedoče. Optužbe su teške i ozbiljne. Iziskuju posredovanje Uprave.

Nastavljamo, pak, anketu toga pitanja u želji da pomognemo srećno rešenje, u korist službe i osoblja.

Pripojenje penzionog fonda državnih ugovornih poštara, potpornom fondu pomoćnog osoblja u službi države. Ugovorni poštari kralj. Jugoslavije, osnovali su Penzioni fond državnih ugovornih poštara sa sedištem u Beogradu. Pravilnikom o ug. drž. poštama, obvezan je svaki poštar začlaniti se u spomenuti fond sa stalnim mesečnim ulogom — veće pošte po 100 d., a manje po 50 d. Po ostvarenju ovoga fonda, odmah se je uvelo u praksu, da nadležne Direkcije pošta i telegrafa, odbijaju svakom ugov. poštaru od njegovih prinadležnosti mesečni ulog i ubranu sumu dostavljaju izravno namenjenom fondu. Pored ovog stalnog mesečnog uloga traži se i 300 d za upisninu.

Sve je ovo idejna stvar za zbrinjavanje u starosti i neophodna potreba sviju nas. Samo, koliko vidim iz novinskih beležaka, da pojedini ugovorni poštari, koji su bliski upravi i vođstvu, iznose: da se sa našim novcem, novcem otkidanim od usta, neracionalno gospodari. Jer uprava, odnosno vođstvo ve-

oma mnogo košta materijalnih izdataka, (ne mogu odbornici besplatno vršiti svoje dužnostt i putovati u poslu fonda za svoj novac); sama administracija je veoma poskupljena, pa kirija i drugo.

Većina nas ug. poštara nerado i sa velikim bolom u duši ovo gledamo, kako naš mukom uložen novac, ne nosi one koristi, koje bi mogao nositi. Zato apelujemo i molimo naše mjerodavne faktore, prvo našeg uvaženog gospodina Ministra, kao i njegovog pomoćnika za p. t. da o ovome fondu povedu malo računa i da ovu stvar uzmu u svoje ruke za dobro sviju nas.

Siguran sam da ovo ne bi danas zadavalo mnogo teške i naporne brige, kada je već osnovan Potporni fond pomoćnog osoblja u službi države. Jednostavno preneti čitavu imovinu i nadležnost od Penzionog fonda drž. ug. poštara na Potporni fond pomoćnog osoblja u službi države za zbrinjavanje sviju nas. Ovo se ne bi kosilo sa pravilima pomenutog fonda, pošto i mi služimo kod države.

Mislim da sam pogodio želju nas 95% ugovornih poštara — osim onih kojima je stalo da sede na odborskim klupama. — Svi bi mi sa sigurnim očima gledali na našu budućnost. Ne samo ovo, nego bi danas imali dvojake koristi, prvo ne bi plaćali ovoliki današnji ulog, a drugo, u slučaju bolesti uživali bi potporu, besplatno lečenje i u slučaju smrti, zakop po uzoru državnih činovnika.

Ponovo molimo naše mjerodavne faktore, da uzmu ovaj predmet u svoje ruke i time nam dadnu više i volje i poleta u našoj struci, služeći miloj nam domovini.

A. KADRISPAHIĆ,
ugovorni poštar.

Glasnik ugovornih poštara kraljevine Jugoslavije. Čitluk, kod Mostara. Glavni urednik Krešimir Vlaho. Tako se zove novi list koji su pokrenuli ugovorni poštari. U posljednje vreme izlazi u Oroslavlju — Zagreb pod uredništvom g. Dragutina Sriće — Poštarova.

Kad znamo da postoji već jedan list Ugovorni poštar, koji je organ udruženih ugovornih poštara u Jugoslaviji, onda pojava ovoga drugoga lista, dokazuje nam, da odnosi u toj zajednici već nisu normalni. Mi to možemo žaliti, ali tako je. Iz uvodnog članka, iz žalbe koju je Ministarstvu uputio g. Franjo Blažević, član odbora P. p. i iz svih ostalih članaka provejava tužba na nepravilan rad i rasipničko trošenje uprave Udruženja ugovornih poštara. I kao što kaže jedan člankopisac: „Bez kontrole nema ispravnosti, bez kritike nema rada“ — mi potpuno usvajamo ovo načelno gledište, ali bi želeli, u interesu samih ugovornih poštara i službe koju oni

vrše, da se ne izlazi iz kruga načelnosti i objektivnosti, pa će se tako sresti sve bolje savesti i volje, da zajedničkim radom stvore bolji položaj i bolju sudbinu našim ugovornim poštarima. „Glasnik ugovornih poštara“ može biti od vrlo velike koristi svima ugovornim poštarima, ako ostane u ulozi: objektivnog kritičara i budnog kontrolora moralnih i materijalnih interesa jedne nove i mlade grupacije u našem zajedničkom stručnom životu i radu. M. V.

ЗАДРУГАРСТВО

Савез набављачких задруга држ. службеника, о чијем је раду говорено у ранијим свескама, шири круг свога деловања. Надамо се да ће у том поткрепити и акцију Задруга п. т. службеника које су усамљене у свом старању и помагању оног сиромашног а великог броја особља. За то се има пута и начина.

Г. д-р В. Тотомианц, „апостол задружне идеје“, сарадник гласника Савеза н. з. д. с., у свечаној дворани Савеза одржао је предавање о узроцима светске кризе и борби против ње. Поред осталог, казао је:

Кратко речено, главни узроци данашње кризе јесу анархија и неред у капиталистичкој производњи и расподели.

Државна управа постала је у последње време доста компликована и врло скупа. Држава, или извршиоци њене воље, то јест чиновници, јесу у већини случајева рђави администратори.

Задругарство не тражи ништа, или скоро ништа, оно дозвољава приватну иницијативу и слободну конкуренцију, и оно је увек било у борби против монопола. Оно поучава становништво више но што то може да учини иједна школа у рационалном унапређењу привреде. Због координираних напора, она даје полета народном генију, који од своје стране ствара нове облике засноване на узајамној помоћи и самопомоћи. Све то одваја много од капиталистичких облика заснованих једино на трци за зарадом. Задругарство ставља на први план, не зараду већ службу народу. Савремена светска криза само је резултат анархије у производњи и расподели добара, анархије која је резултат капиталистичких тежњи, пре свега, за добитком и богаћењем. Све до наших дана људско васпитање није заснивано на колаборацији и међусобној помоћи. Задругарство, сада, учи људе овим принципима у пракси, и баш због то-

га оно постаје главно средство коначне победе над светском кризом.“

Ниједан п. т. службеник не би смео остати ван редова својих задруга и свог Удружења. Тим ће помоћи себе и своју будућност.

АДМИНИСТРАЦИЈА

Пословни ред за рад у свакој установи је темељни камен одакле почиње све остало да се зида и ради. То важи и за п. т. струку, која још нема потпуно уређену и изједначену службену администрацију. Поједине земље, најновије Румунија и Чехословачка спроводе реформу за упрошћавање администрације. Реформа је и код нас наглашена.

За све досадашње време још није прописан један јединствени пословни ред о пословању и руковању службеним актима код п. т. установа, већ исто, још увек на различите начине воде међусобну администрацију приликом завођења у деловодни протокол и решавања службених аката.

Истина, излазили су каткад расписи Министарства и дирекција како ће се поступати: да се акта прошивају и да се при врху сваког акта, с леве стране, укратко исписује садржај предмета итд. Но све то није довољно, јер се тих давнашњих расписа многе п. т. установе слабо придржавају. Потребно је да се пропише правилником једнообразни начин пословања и руковања службеним актима код свих п. т. установа.

Тај правилник могао би бити подобан Пословнику за опште управне власти, којим је прописан начин пословања и руковања службеним актима код управних власти, а који је отштампан у „Службеним новинама“ од 18 новембра 1931.

На тај начин дошли бисмо до потпуног и једнаког рада администрација код свих п. т. установа, јер би се све подједнако морале придржавати прописаног правилника.

Главни је циљ да администрација буде кратка, упрошћена и једноставна.

Осим тога, потребно је да све једнаке п. т. установе имају и једнаке печате и штамбиље за употребу у пословању службеним актима. Данданас, многе п. т. установе немају једнаке штамбиље и печате, па изгледа као да нисмо једна једноставна администрација и целина, а о томе треба водити рачуна.

У вези тога потребно је да се претходно наредба М. п. т. број 46464 од 28 VII 1921, о натписним плочама и штамбиљима — жиговима — за п. т. т. установе (Весник 16/1921) измени и допуни сходно издатој наредби п. т. бр. 21696 од

7 III 1931, у распису бр. 145 (Весник 6-7/1931). Јер многе једнаке п. т. установе и још имају своје штамбиље толико различите да не одговарају ни упутству горенаведених наредаба.

Поред тога било би потребно, да се изједначе и они обрасци за п. т. службу који нису потпуно једнаки на подручју свих дирекција пошта и телеграфа, јер једнаки обрасци показују једнакост рада у служби.

РАДИВОЈЕ АРМЕНКОВИЋ,
п. т. чиновник
Београдске дирекције пошта и телеграфа.

МЕЂУГРАДСКИ ТЕЛЕФ. ГОВОРИ*)

Добар телеф. саобраћај, који треба да удовољи свима захтевима, јесте проблем који је стално на дневноме реду. Стога се и чини све што је могуће да он буде што бољи и удовољава подједнако свима потребама и свима корисницима. Али то је зависно, колико од управе — која посао организује, толико и од техничких средстава — апарата, линија и осталог, као и од извршних органа — манипулативног особља, те је за успех удео свакога подједнако важан. А у колико се са овим успе, у тој ће сразмери бити и корист од тог саобраћаја, како за кориснике, тако и за експлоататора.

Са овако широко постављеног проблема, за предмет овоме напису, узећемо само један мали делић, из саме организације, са жељом да му нађемо најповољније решење. Тиче се самог реда за остварење међуградских телеф. говора, који је прописан и објашњен чл. 27 и 29 Правилника за унутрашњу телеф. службу, и гл. 24 одељка d, e, f, g, h, i. Правилника за међународ. тел. службу, као и мишљења М. С. К. бр. бр. 14 т. 2 и одељка G. т. 5. Ред, овако установљен, можда задовољава код оних тел. управа које обилују линијама и осталим техничким сретствима, да могу одмах сваком захтеву удовољити, али онде, где то све недостаје, и где сваки пријавник — корисник телефона долази са својим захтевом за првенствено удовољење — остварење његовог говора, и где читава гомила пријава очекују на ред и остварење, те напред поменуте одредбе не задовољавају никога код нас и треба веће прецизности, јер су исте недовољне и неодговарају потребама данашњице. Такав је случај баш код централе у Београду, где је овај недостатак видан и врло осетан.

Детаља ради изнећемо следећи пример: приватни претплатник из Београда, X, пријављује у 8 с. говор са приватним претплатником У., централе у Марибору, и не може знати, да ли ће га, кад или уопште добити, него ако има стрпљења и нужде, чека до у недоглед, у противном, после дужег чекања, које иде до 6 и 12 с., одјављује — одказује пријављени говор. Мање пак централе, чије поједине везе транзитирају преко Београда, као нпр. Смедерево — Сарајево, на остварење појединих говора чекају и по три дана! Овакви говори, иначе, остварују се тек онда кад су сви остали остварени, па ма и на 12 с. касније пријављени, који по поменутом реду имају право на првенство у остварењу. Тако, један говор са правом на првенство и много касније за читаве сате пријављен после првога, има изгледа и остварује се, док онај први чека па се и не оствари у већини случајева.

У предметном случају главни узрок овоме су говори д р ж а в н и

Овај напис из редова извршних органа телеф. службе пуштамо у толико радије што долази из непосредног посматрања службе. Желели бисмо да се и други службеници угледају на ово и своје примедбе и предлоге саопштавају јавно. Из Ур.

и службени, нарочито они први, који су се на рачун приватних повећали у огромној сразмери, и код главних веза — линија, као што су Београд—Загреб; Београд—Сарајево, и Београд—Скопље, — јер на њих пада од целокупног телефон. саобраћаја 75 од сто. Због тога постоји оправдана сумња код извршног тел. особља, да је бар 50 од сто од ових говора у међуградском тел. саобраћају државних органа и установа приватног карактера, па чак и приватних услуга појединим пријатељима. Ово директно ремети сваки ред у тел. саобраћају и правилан ток вршења ове службе код извршног — манипулативног особља, а државној каси наноси огромне штете, колико пак худи народној привреди и приватнима то они најбоље знају.

Докле ово иде, могло би се мирне савести потврдити, као што рекосмо, са приличним познавањем ствари, да 50 од сто отпада на говоре пријављене као државне. Од тога и сама установа телефона, губи, не само од бесплатне употребе — коришћења линија и осталих техничких сретстава, већ губи много и у моралноме погледу, јер онај који ни после неколико часова чекања на извесно место ипак ово не добије, иде револтиран са телефона, повлачи — отказује заказани говор, и без велике нужде не долази опет на исти што је код садањег стања сасвим логично а за државну касу врло штетно, па стога, сматрамо да овај овако, и ако добро постављени ред не одговара довољно потребама садашњице, а ни будућности, тим пре, што се постављањем нових техничких инсталација — инвестиција великих размера, очито испољава жеља и намера надлежних за бољим тел. саобраћајем код нас. Ова би се незгода дала отклонити најлакше и најбрже, временским ограничењем на 1 час постављеног реда, т. ј да све пријаве примљене у међувремену од 8 до 9 с. ако не буду у самоме току остварене, по већ поменутом реду, имају првенство остварања, према часу пријема, па тек онда оне примљене иза њих, у наредном часу. Тако би доцније пријављени, ишли на исти начин и истим редом према часу и времену пријаве, а досадање би се избегло. Од тога би требало изузети као и до сада само говоре јавног интереса, али под условом да они буду контролисани од стране манипулативних — извршних органа тел. централа у недостатку контролора или управника — старешине.

Неоспорно је да је ова маленкост од велике важности, нарочито код недовољних техничких средстава, линија и осталог, што најјаче осећају они који на један заказани говор очекују без успеха по више сати па и дана на уштрб других својих послова, и извршно особље које свакодневне протесте ових прима. С обзиром на све ово треба наћи начина да телефон као најидеалније, најсавршеније и најпростије саобраћајно средство, преко кога су говорници у директној и непосредној вези, у велико постане моћно средство у опште у животу и нашег света.

Р. Н., контролор.

КАЗНЕ

Многи другови се жале да су казне над п. т. особљем строжије и чешће него у другим струкама. Желели бисмо да се објави статистика казна, јер Главна управа као ни дирекције нису никад дале слично саопштење. Међутим у напредним земљама, управе издају сличне публикације. У Швајцарској је изишла књига г. Виргила Висара о дисциплинском режиму. Молимо наш слободни часопис да се позабави овим питањем.

ПОШТАР

„Наша пошта“ ће објавити анкету по овом питању ако буде поткрепљена објективношћу и чињеницама.

ČITULJA

Ignjat Boerner, ministar pošta i telegrafa republike Poljske, preminuo je u Varšavi. Bio je jedan od saradnika maršala Pilsudskog u borbama za uspostavu nezavisnosti Poljske. Četiri godine se zadržao na položaju vrhovnog šefa p. t. struke. Svojim autoritetom rešavao je i najteže probleme struke i nju je doveo do zavidne visine. Njegovo ime ostaće zabeleženo kako na stranicama istorije obnovljene Poljske tako i na stranicama preporođene p. t. struke.

Sa pietetom beležimo njegov odziv naspram stvaranja Međunarodne akademije pošta i telekomunikacija. Na predlog sa jugoslovenske strane odgovorio je i dao pristanak među prvim. Poljski p. t. časopis je predlog pozdravio uvodnim člankom i saopštio pismo koje je, 10 decembra 1931, Berner, onda ministar uputio predlagaču u Beograd. Pismo, kroz koje se ogleda visoko razumevanje potrebe međunarodne p. t. zajednice kao i čvrstina slovenske solidarnosti. Njim je ime I. Bernera vezano i za stvaranje zamašne međunarodne ustanove koja čeka svoj dan. Slava mu!

Stefan G. Ivanov, generalni direktor pošta i telegrafa Bugarske, tragično je završio svoj život, zaklan, u svojem kabinetu, od strane otpuštenog pismonoše. Pok. Ivanov je bio najistaknutija ličnost u bugarskoj p. t. struci u kojoj je proveo 37 godina, sve od svoje 16 godine. Njegova svojstva i stručna obuka u Francuskoj doveli su ga na čelu glavne uprave. On je sproveo niz važnih reforama. Ni izgubljeni rat ni oskudica sredstava nisu ga u tome omeli. U stručnoj literaturi takođe se istakao; kroz šest godina je uređivao bugarski p. t. časopis. Pretstavljao je svoju otadžbinu na većem broju p. t. međunarodnih kongresa i konferencija. Doprineo je i poboljšanju p. t. saobraćaja između svoje zemlje i Jugoslavije.

ОДГОВОРИ

Сараднику. — О расподели награда П. штедионице и делу за п. т. особље писано је више пута. Последњом на стр. 30 свеске за март. Апеловали смо на надлежне.

Ц. — Примамо такође анегдоте и забавне прилоге из живота и рада п. т. струке. Доћи ће на ред.

Б. — Криви сте и сами. Прочитајте напис „Глас прошлости", на стр. 112 свеске за април 1932.

Поштарина плаћена у готовом.

КЊИГЕ И ЛИСТОВИ

Саобраћајни преглед у последњим свескама донео је написе који ће занимати и п. т. особље: „Железница и аутомобил“ (инж. П. Сењановић; „Колика је обртна главница држ. железница и зашто се она повећала? (Мил. Драшкић); „Филателистички шалтер на пошти“ (Ст. В. Стојнић); „Организација предузимача у аутосаобраћају“ (д-р инж. Зеубнер); „Железничка академија“ (Фрањо Ф. Репић); „Железнице — аутомобил“ (д-р Срећко Маисац).

Чланак „Филателистички шалтер на пошти“ садржи понаособ конкретан предлог, којим би се корисно могла позабавити Главна управа пошта. Напис о „обртној главници“ даје добар повод да се слично проучавање изведе и у п. т. струци. Рентабилитет се без њега не може израчунати.

ДЕЛА О ТЕСЛИ

Nikola Tesla undsein Werk und die Entwicklung der Elektrotechnik, der Hochfrequenz — und Hochspannungstechnik und der Radiotehnik, von Dipl. Ing. Slavko Bokšan, mit einem Geleitwort von Univ. Prof. D-r F. Kiebitz. Deutscher Verlag, Wien I. Burgring 9.

Никола Тесла и његов пионирски рад у електротехници. Написао инж. Славко Бошкан. Издање Свесловенске књижарнице M. J. Стефановића и друга, Београд, Поенкареова 36.

Велики југословенски гениј е Никола Тесла створио је својим епохалним делима модерну електротехнику и данашњу радиотехнику. У својим књигама писац је изложио опширно, на нашем а нарочито на немачком језику, историјски значај Теслина рада и доказао да је проналазач бежичне телеграфије Тесла, а да су Маркони, Браун, Фесенден и други Теслини следбеници.

Теслина дела треба да познају сви интелигентни Југословени, јер она доказују велике способности наше расе на пољу духовног стварања. Књиге г. Бокшана претстављају у том погледу научна дела првог реда, која су добила најбоље похвале првих стручњака у земљи и на страни.

Цена немачке књиге је 300 д а српско-хрватске 35 д. Обе се књиге могу набавити код писца, Београд, Мирочка 4.

Уредници и власници

Д-Р ПЕРО ШОЋ, министар у пензији, Крунска 29, и МИЛУТИН ВУЈАДИНОВИЋ, саветник Мин. саобраћаја, Гарашанинова 7.

„Нова Штампарија“, Београд, Кнез Милетина 28. — За штампарију Александар Милићевић, Београд, Кнез Милетина 28.